

Nazwa instytucji

Książnica Cieszyńska

Tytuł jednostki/Tytuł publikacji

[Memoriał Deputacji Sekcji Śląskiej NKN do Prezydium Koła Polskiego w sprawie losu Śląska Cieszyńskiego w związku z powstawaniem niepodległego Państwa Polskiego i zabezpieczenia praw ludności polskiej - 10.11.1916]

Liczba stron oryginału

3

Liczba plików skanów

4

Liczba plików publikacji

4

Sygnatura/numer zespołu

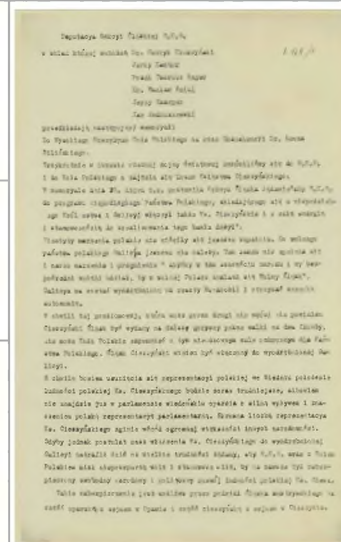
TR 007.125

Data wydania oryginału

1916

Projekt/Sponsor digitalizacji

Dofinansowano ze środków WPR Kultura+

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

NARODOWY
INSTYTUT
AUDIOWIZUALNY

KULTURA+

Deputacya Sekcyi Śląskiej N.K.N.

w skład której wchodzi Dr. Henryk Kluszyński

7.125./1

Jerzy Kantor

Posel Tadeusz Reger

Dr. Wacław Seidl

Jerzy Kąszper

Jan Andruszewski

przedkładają następujący memoriał:

Do Wysokiego Prezydium Koła Polskiego na ręce Ekszelleneyi Dr. Leona Bilińskiego.

Trzykrotnie w okresie obecnej wojny światowej zwróciliśmy się do N.K.N. i do Koła Polskiego o zajęcie się losem Księstwa Cieszyńskiego.

W memoriale dnia 30. lipca b.r. postawiła Sekcyja Śląska żądanie "aby N.K.N. do programu niepodległego Państwa Polskiego, składającego się z niepodzielnego Królestwa i Galicyi włączył także Ks. Cieszyńskie i z całą energią i stanowczością do zrealizowania tego hasła dążył".

Niestety marzenia polskie nie ziściły się jeszcze zupełnie. Do wolnego państwa polskiego Galicya jeszcze nie należy. Tem samem nie spełnia się i nasze marzenie i pragnienie "abyśmy w tem szczęściu narodu i my bezpośredni wzięli udział, by w wolnej Polsce znalazł się Wolny Śląsk".

Galicya ma zostać wyodrębnioną od reszty Monarchii i otrzymać szeroką autonomię.

W chwili tej przełomowej, która może poraz drugi nie wróci nie powinien Cieszyński Śląsk być wydany na dalszą goryczy pełne walki na dwa fronty, nie może Koło Polskie zapomnieć o tym nieodzownym wale ochronnym dla Państwa Polskiego. Śląsk Cieszyński winien być włączony do wyodrębnionej Galicyi.

Z chwilą bowiem usunięcia się reprezentacyi polskiej we Wiedniu położenie ludności polskiej Ks. Cieszyńskiego będzie coraz trudniejsze, albowiem nie znajdzie już w parlamencie wiedeńskim oparcia o silną wpływem i znaczeniem polską reprezentację parlamentarną. Skromna liczba reprezentacya Ks. Cieszyńskiego zginie wśród ogromnej większości innych narodowości.

Gdyby jednak postulat nasz włączenia Ks. Cieszyńskiego do wyodrębnionej Galicyi natrafił dziś na wielkie trudności żądany, aby N.K.N. wraz z Kołem Polskiem miał nieprzepartą wolę i stanowczą siłę, by na zawsze był zabezpieczony swobodny narodowy i polityczny rozwój ludności polskiej Ks. Ciesz.

Takie zabezpieczenie jest możliwe przez podział Śląska austriackiego na część opawską z sejmem w Opawie i część cieszyńską z sejmem w Cieszynie.

2.

z ewentualnym wspólnym prezydentem rządu krajowego.

Podział kraju na dwie odrębne jednostki autonomiczne z wspólnym namiestnikiem nie jest nowością w Austrii. Przykładem jest Tyrol z Przedarulanją. Wspólny namiestnik i wspólna administracja polityczna a dwa odrębne sejmy.

Co do obszaru jest Przedarulanja nieco większa od Ks. Cieszyńskiego. Pierwsza ma 2602 km. kw. - Ks. Cieszyńskie 2282 km. kw. Za to ludność posiada Przedarulanja zaledwie 145408 według spisu ludności z r. 1910., a Ks. Cieszyńskie 426667, a więc trzy razy tyle. Stolica Przedarulanii Bregenzia miała w r. 1910 zaledwie 7594 a największe miasto Dornbirn 16000, podczas gdy stolica Ks. Ciesz., Cieszyn miał w r. 1910 21550 mieszkańców. Przeto ewentualny zarzut, że Śląsk austr. jest za małym krajem, by go można podzielić na dwie części, odpada wobec przykładu z Przedarulanją. Przedarulanja z trzecią częścią ludności Ks. Cieszyńskiego a prawie połową ludności polskiej na Śląsku ma możność wybierania do własnego sejmiku dwudziestu posłów podczas gdy polska ludność w najlepszym wypadku wybrać może przy dzisiejszej ordynacji wyborczej dwóch, a przy rozszerzonej ordynacji pięciu polskich posłów, którzy są bezbronni wobec ogromnych większości niemieckich posłów i skazani na bezpłodną opozycję.

Księstwo Cieszyńskie ma w trzech powiatach politycznych bielskim, cieszyńskim i frysztańskim przeszło 70 % a razem z czwartym w większości czeskim 55 % polskiej ludności. Mimo to jest polska ludność na każdym polu upośledzona. Szkolnictwo polskie zaniedbane. Zaledwie jedna rządowa szkoła średnia.

Towarzystwa oświatowe jak T.S.L. i Macierz muszą ogromne ofiary ponosić, aby polskie szkolnictwo utrzymać a zamachy na to i tak słabe szkolnictwo są nieustanne ze strony Niemców i Czechów. Administracja polityczna niemiecka lub czeska, sądy w rękach Niemców i Czechów a wyroki w języku niemieckim. Wszystkie inne urzędy obsadzone prawie wyłącznie przez Niemców i Czechów. Dla łatwiejszej germanizacji wydawane są pisma polskie dla celów niemieckich. Ludność polska wije się i kurczy z bólu między młotem niemieckim a kowadłem czeskim. Czyż ma tak i nadal pozostać?

Polski chłop i robotnik poniósł w tej wielkiej wojnie światowej wielkie ofiary krwi. Jako żołnierz w armii austro-węgierskiej odznaczył się wielką bitnością i walecznością i częstokroć były ogłaszane wielkie pochwały komendantów, świadczące o odwadze i bitności Ślązaków. Polska ludność Śląska bez chwili wachania, gdy nadeszła wielka chwila dziejowa złożyła również dowód wielkiego patriotyzmu i przywiązania narodowego i poczucia wspólnoty, wysyłając blisko tysiąc legionistów do walki o wolność Ojczyzny.

3.

Czyż te wszystkie ofiary mają pozostać bez rezultatu dla niej i ludność polska ma dalej być narodowo upośledzoną i na dalsze zamachy narażoną ?

Najwyższe dziś reprezentacye narodowe i polityczne polskie N.K.W. i Koło Polskie nie znalazłyby usprawiedliwienia wobec historii, gdyby z lekkim sercem przeszły do porządku dziennego nad losem Ks. Cieszyńskiego. Nie wyrzekając się ideału należenia do Wolnej Polski apelujemy jednak dziś do J. Eksc., by w porozumieniu z Kołem Polskiem i N.K.W. u miarodajnych czynników Austrii uzyskał zgodę na utworzenie tego rodzaju prawnopanstwowych urządzeń Ks. Cieszyńskiego, żeby ludność polska znalazła nieczem nie hamowany wszechstronny rozwój narodowo polityczny.-

W Boguminie, dnia 10. listopada 1916.